

Garage en mbo werken aan leefbare wijk

De leerlingen zien de klant binnenkomen, kijken mee hoe de klus wordt aangenomen, hoe deze wordt gedaan en ze helpen zelf mee.

Hoe houd je moeilijk plaatsbare jongeren op school? Door de praktijk op nummer 1 te zetten, vinden een

Utrechtse garagehouder en ROC ASA. Prompt is deze school ingetrokken bij het autobedrijf. De monteurs in

de dop blijven met hulp van een 'eerlijke, harde lijn' en dagelijks sleutelen zeer gemotiveerd. Een lichtend

voorbeeld in de Utrechtse achterstandswijk Overvecht.

Top 40-hits schallen door de werkplaats van autobedrijf ACDelco Service Center aan de 'autoboulevard' Mississidreef in het Utrechtse Overvecht. Saleu Bah staat in een oranje overall over de motor van een groene Opel Omega gebogen. Zo af en toe gaat hij rechtop staan en maakt, met het gereedschap in zijn hand, even een danspasje en zingt mee met de radio. Bah is een van de vijftien jonge mannen in de werkplaats die sleutelen aan de ingewanden van auto's. Sommigen zijn in loondienst, anderen zijn ROC-leerlingen die het vak motorvoertuigtechniek leren.

Garagehouder John Reindertsen: "Een garage is een beste plek om jongeren die bij een normale school buiten de boot vallen, een vak te laten leren. De praktijk is hier leidend. Als ik een leerling een cilinderinhoud laat uitrekenen en uittekenen op het bord, dan is dat voor hem niet tastbaar. Als ik ze een cilinder uit een motorblok laat halen en vervolgens vraag 'hoeveel zit daar nou in?', dan gaat hij er enthousiast mee aan de slag."

Dat gebeurt bij ACDelco afwisselend individueel en in groepjes, onder begeleiding van een monteur of leermeester. Af en toe hebben ze theoretische lessen in het boven de garage gelegen roc-leslokaal (met uitzicht op de werkplaats) of werken ze, vrij van commerciële tijdsdruk van de garage, in de oefenwerkplaats aan een opdracht.

Schreeuwen

Reindertsen heeft sinds 1996 stagiaires van ROC ASA in zijn garagebedrijf werken. "Bij ons worden ze snel meegetrokken in het arbeidsproces. Ze krijgen meteen eigen taken en werken samen met een monteur. De jongens groeien daar ook in", vertelt hij met lichte trots. ROC ASA zag het positieve effect ook en koppelde dat aan de introductie van het competentiegerichte leren. "Eerst wisten de school en wij niet helemaal wat we daar mee aan moesten, maar nu lijken we een goede vorm te hebben gevonden."

In september startte ACDelco samen met ROC ASA de opleiding voor 22 leerlingen autotechniek. De jongens werken en leren twee tot vier jaar in de werkplaats. De tijdsduur is afhankelijk van het niveau dat ze kunnen halen (1, 2 of 3).

"In een doorsnee klas op een roc hebben de leerlingen 's morgens theorie en zijn ze 's middags in een nagebootste werkplaats bezig. Hier is het voor de echt", vertelt docent Julien Brantsema, die sinds januari door ROC ASA bij het autobedrijf is gestationeerd.

Brantsema is enthousiast: "Het is een goeie aanpak. De leerlingen zien de klant binnenkomen, kijken mee hoe de klus wordt aangenomen, en hoe deze wordt gedaan. Dit is niet het klassikale lesgeven. Hier is iedereen aan het werk en schreeuwt elkaar toe." Hij wijst naar de

Julien Brantsema geeft 'les' in de werkplaats. De begeleiding van deze deelnemers is bijna één op één.

leerlingen achter hem, die al roepend overleggen. "Zo gaat het in het echt ook. Zo kunnen ze het beter leren."

Amuseren

Brantsema heeft niet eerder gehoord van een roc dat zich op deze manier koppelt aan een autobedrijf. Doordat school en garage letterlijk bovenop elkaar zitten, verloopt de afstemming beter. "De lijnen zijn hier echt kort. Gaat het niet goed, dan roept de bedrijfsleiding mij erbij en kunnen we meteen overleggen." De begeleiding van leerlingen is volgens de docent bijna één op één. "De ervaren monteurs begeleiden de jongens hier beneden en boven zijn er docenten." Is het dan alleen maar mooi en goed? "Nee, niet helemaal. Het budget is minimaal." Brantsema wijst naar een motorblok: "Wij hebben nu hier beneden zelf maar leermiddelen gemaakt en zetten die straks boven neer. We moeten ook nog Nederlandse taal en burgerschapscompetentie invullen, dat is niet eenvoudig. Als ik die jongens niet constant aan het werk zet, dan gaan ze rondlopen en zich vervelen en gaat er iets kapot. Ik moet ze wél steeds amuseren." Terwijl hij dit vertelt komt een leerling hem vragen: "Moeten we die auto oliën en dan is het goed?" "Jij zegt het", houdt de docent zijn leerling voor. "Jij hebt het lijstje."

Laptop zoek

Van de 22 leerlingen die in september startten, zijn er dit schooljaar zes afgevallen. Ook Reindertsen en Brantsema kunnen geen succes garanderen, benadrukken ze. Veel van de 22 leerlingen konden niet

aarden in het reguliere onderwijs. Reindertsen noemt ze liever geen probleemjongeren. "Maar ze vragen wel een specifieke aanpak." De garagehouder geeft een voorbeeld. "Iedere leerling hier heeft zijn eigen laptop. Ik vraag mij nog steeds af waarom, maar goed het is allemaal mooi geregeld voor ze. Laatst was er echter eentje weg. Ik zei: 'niemand gaat hier weg voordat die laptop er is'. Het ging mij niet om het straffen of zo, maar die laptop moest terug. Eén leerling zei: 'dat kun je niet maken'. Ik antwoordde: 'moet jij eens kijken wat er gebeurt als jij nu wegloopt'. Hij doet het moment nog even na met een strenge onverzettelijke blik op zijn gezicht. "Dat is een fysieke manier van leiding geven", vat hij samen. Na een kwartier was de laptop weer boven water. "En voor mij was de kous af", aldus Reindertsen.

De kick

Voor de garagehouder horen dergelijke incidenten bij de keuze van een mbo-opleiding in eigen huis. "Vakmensen zijn bovendien vaak probleemjongeren geweest. Het zijn nu eenmaal sleutelaars. Lieve, rustige jongens willen dit werk meestal niet doen."

Willen autobedrijven goed personeel krijgen, dan zijn ze bovendien aangewezen op 'deze karakters'. Docent Brantsema: "Als je een faire strakke lijn aanhoudt, zie je echter dat de leerlingen naar je toe komen. Het blijken dan opeens fantastisch leuke jongens."

Dat proces gaat met vallen en opstaan. "Negen van de tien keer gaat

het fout. Maar de tiende keer heb je 'm. Dan is er vertrouwen opgebouwd en is er contact. De makkelijke jongens gaan in één lijn door, maar aan het eind van de dag vraag je je af: wat hebben die gasten nou eigenlijk geleerd."

"Het gaat om de kick. Ja toch?", stemt Reindertsen in. De kick voor deze ondernemer is dat zogenoemde probleemjongeren zich toch gaan ontplooiën. "Wij hebben hier een Irakese leerling werken. Die vraagt bij ons stage te lopen. Wij laten hem van alles doen: wc rollen verwisselen, in het magazijn werken, sleutelen, alles. Op een gegeven moment zegt-ie: ik moet vanmiddag weg. Maar hij wil niet zeggen waarheen. Uiteindelijk blijkt dat-ie naar de reclassering moet. Ik zeg tegen de school: wat maak je me nou, ik wil dat toch graag van tevoren weten."

De stagiair blijkt op zijn dertiende een gewapende overval te hebben gepleegd. "Dan krijg je discussie of hij weg moet. Die jongen verdiende dat niet, vond ik. Die had zo goed zijn best gedaan. Hij is gebleven. De school vreesde aanvankelijk dat-ie niveau 1 niet zou halen, maar inmiddels volgt hij niveau 3. Prachtig toch?"

De ondernemer en de school hebben de smaak te pakken. In augustus heeft ACDelco 44 leerlingen. Hij wil in drie jaar groeien naar 120. Reindertsen: "Het eerste jaar willen we ze in ons bedrijf de basiscompetenties aanleren. Daarna kan een deel aan de slag bij collega-bedrijven hier op de autoboulevard."

De crew van ACDelco en ROC ASA met in het midden docent Julien Brantsema. In blauwe overall garagehouder John Reindertsen.

Saleu Bah bezig met zijn eerste opleiding. „Dit is helemaal perfect.“

Afrikaanse kruidenier

Elke werkdag komt Saleu Bah (28) met de trein uit zijn woonplaats Hilversum naar ACDelco. Zes jaar geleden werkte hij in Sierra Leone nog in de kruidenierszaak van zijn ouders. “En soms naar school. Hier is het leuk om te leren en werken. Het is mijn eerste opleiding. In Hilversum kun je naar de roc, maar ik had geen stageplek. Hier kan ik in één keer school en stage doen. Helemaal perfect. Vandaag heb ik banden gecontroleerd van een Opel. Ik heb ook geleerd olie, remblokken en een uitlaat te vervangen en een accu getest. We leren ook lassen. Ik volg nu nog niveau 1, maar ik wil tot niveau 3. Als ik klaar ben, wil ik werken in een garage. Vroeger was de Nederlandse taal moeilijk. Nu vraag ik Julien Brantsema soms nog wel om een beetje meer het Nederlands uit te leggen.”

Last van gezag

Cengiz de Goede (17) uit Amersfoort pakt elke ochtend om zeven uur de trein. Dan is hij om half negen bij ACDelco. “Ik ben nu bezig met audio-inbouw. Basboxen maken, racestuur, racepedalen, bedrading. Ik vind het prachtig en ik verveel me nooit. Ik heb vmbó-motorvoertuigen gedaan. Niet afgemaakt, nee. Ik ben weggegaan vanwege ruzies met de leraren. Mijn gedrag was heel slecht. Ik heb altijd een grote mond gehad en ik had problemen met gezag. Dat begin ik nu meer af te leren. Hier zeggen ze: ‘doe dit’ en dan gaan ze weg. Kun je het tenminste zelf doen. De begeleider corrigeert me wel, maar zit niet de hele tijd op mijn vingers te kijken. Hier is het goed, zeker weten. Hier ben je in een écht autobedrijf. Volgend jaar wil ik niveau 2 afronden. Uiteindelijk wil ik zelf garagehouder worden. Want wat is er mooier dan elke dag naar je eigen garage gaan?”

Overvecht prachtwijk

Overvecht is een achterstandswijk. De wijk prijkt dan ook op het lijstje van 40 achterstandswijken van minister Ella Vogelaar. Overvecht is een zeer grote, enigszins grauwe flatwijk, ondanks de vele groenstroken en de parken. De wijk kampt met veel werkloosheid, armoede, criminaliteit en fysieke verloedering. Desalniettemin is er binnen Overvecht een grote ambitie de verloedering tegen te gaan. Buurtcomités en bewonersgroepen bundelen zich onder het motto ‘van achterstandswijk naar prachtwijk’. Succesvolle vakopleidingen voor losgeslagen of lastige jongeren zijn een onderdeel van die ambitie. Het houdt jongeren letterlijk van de straat en het brengt ze uiteindelijk vast werk. En daar is heel veel behoefte aan in wijken zoals Overvecht. De gemeente Utrecht, ROC ASA en autobedrijf ACDelco willen daarom zoveel mogelijk leerwerkbanen creëren.

